

Łódź, dnia 4 kwietnia 2017 r.

dr hab. Paweł Księżak, prof. nadzw. UŁ

Katedra Prawa Cywilnego WPiA UŁ

Recenzja

w postępowaniu habilitacyjnym dra Macieja Rzewuskiego

I. Kryteria sporządzenia recenzji

Zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (dalej przywoływana jako ustawa) do postępowania habilitacyjnego może zostać dopuszczona osoba, która posiada stopień doktora oraz osiągnięcia naukowe lub artystyczne, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, stanowiące znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej lub artystycznej oraz wykazuje się istotną aktywnością naukową lub artystyczną.

Osiągnięcie, o którym mowa w ust. 1, może stanowić:

- 1) dzieło opublikowane w całości lub w zasadniczej części, albo cykl publikacji powiązanych tematycznie;
- 2) zrealizowane oryginalne osiągnięcie projektowe, konstrukcyjne, technologiczne lub artystyczne;
- 3) część pracy zbiorowej, jeżeli opracowanie wydzielonego zagadnienia jest indywidualnym wkładem osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Na podstawie art. 16 ust. 4 ustawy Minister Nauki i Szkolnictwa Wyższego wydał rozporządzenie w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz.U. 2011, nr 196, poz. 1165). Zgodnie z § 3 rozporządzenia kryteria oceny w zakresie osiągnięć naukowo-badawczych habilitanta obejmują w zakresie nauk humanistycznych i społecznych autorstwo lub współautorstwo publikacji naukowych w czasopiśmie znajdujących się w bazie Web of Science (WoS) lub na liście European

UNIwersytet WARMIŃSKO-MAZURSKI
w Olsztynie
SEKRETARIAT WYDZIAŁU PRAWA I ADMINISTRACJI

Wpłynęło dnia 6.04.2017

Nr Zał.

Księżak

Reference Index for the Humanities (ERIH) oraz kryteria określone w § 4. Zgodnie z § 4 rozporządzenia Kryteria oceny w zakresie osiągnięć naukowo-badawczych habilitanta we wszystkich obszarach wiedzy obejmują:

1) autorstwo lub współautorstwo monografii, publikacji naukowych w czasopismach międzynarodowych lub krajowych innych niż znajdujące się w bazach lub na liście, o których mowa w § 3, dla danego obszaru wiedzy;

2) autorstwo lub współautorstwo odpowiednio dla danego obszaru: opracowań zbiorowych, katalogów zbiorów, dokumentacji prac badawczych, ekspertyz, utworów i dzieł artystycznych;

3) sumaryczny impact factor publikacji naukowych według listy Journal Citation Reports (JCR), zgodnie z rokiem opublikowania;

4) liczbę cytowań publikacji według bazy Web of Science (WoS);

5) indeks Hirscha opublikowanych publikacji według bazy Web of Science (WoS);

6) kierowanie międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach;

7) międzynarodowe lub krajowe nagrody za działalność odpowiednio naukową albo artystyczną;

8) wygłoszenie referatów na międzynarodowych lub krajowych konferencjach tematycznych.

Zgodnie z § 5 rozporządzenia kryteria oceny w zakresie dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej habilitanta we wszystkich obszarach wiedzy obejmują:

1) uczestnictwo w programach europejskich i innych programach międzynarodowych lub krajowych;

2) udział w międzynarodowych lub krajowych konferencjach naukowych lub udział w komitetach organizacyjnych tych konferencji;

3) otrzymane nagrody i wyróżnienia;

- 4) udział w konsorcjach i sieciach badawczych;
- 5) kierowanie projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych, a w przypadku badań stosowanych we współpracy z przedsiębiorcami;
- 6) udział w komitetach redakcyjnych i radach naukowych czasopism;
- 7) członkostwo w międzynarodowych lub krajowych organizacjach i towarzystwach naukowych;
- 8) osiągnięcia dydaktyczne i w zakresie popularyzacji nauki lub sztuki;
- 9) opiekę naukową nad studentami i lekarzami w toku specjalizacji;
- 10) opiekę naukową nad doktorantami w charakterze opiekuna naukowego lub promotora pomocniczego, z podaniem tytułów rozpraw doktorskich;
- 11) staże w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich;
- 12) wykonanie ekspertyz lub innych opracowań na zamówienie organów władzy publicznej, samorządu terytorialnego, podmiotów realizujących zadania publiczne lub przedsiębiorców;
- 13) udział w zespołach eksperckich i konkursowych;
- 14) recenzowanie projektów międzynarodowych lub krajowych oraz publikacji w czasopiśmie międzynarodowych i krajowych.

II. Ocena osiągnięć naukowych

Jako osiągnięcia naukowe, o których mowa w art. 16 ust. 1 ustawy, dr Maciej Rzewuski przedstawił monografię *Transmisja spadku* oraz cykl publikacji pt. *Rozporządzenia mortis causa – de lege lata i de lege ferenda*.

Wybór tematu rozprawy habilitacyjnej wydaje się dość zaskakujący. Transmisja nie stanowi istotnego problemu w obrocie cywilnoprawnym – można wręcz zaryzykować tezę, że wielu doświadczonych cywilistów ledwie kojarzy taką instytucję. Praktyczne znaczenie tego zagadnienia jest znikome, o czym świadczy brak orzecznictwa i niewielkie zainteresowanie nauki. Autor stara się przekonać o wyjątkowej wadze opisywanej instytucji, jednakże wysiłek

ten jest daremny: choć zajmuję się także od strony praktycznej prawem spadkowym nigdy nie zetknąłem się z kwestią transmisji. Autor przedstawia transmisję jako skomplikowaną konstrukcję prawną o złożonych powiązaniach systemowych. Analiza transmisji nie jest możliwa w krótkim, przyczynkarskim artykule. Wybór tematu należy uznać za odważny, dość kontrowersyjny, ale ostatecznie trafny: marginalny z pozoru problem został bowiem opisany dokładnie ze wskazaniem koniecznych zmian legislacyjnych. Podkreślenia wymaga, że jest to pierwsze opracowanie monograficzne transmisji w prawie polskim. Wybór bardzo wąskiego, ale nieprzebadanego dotąd tematu pozwala na uzupełnienie rzeczywistej luki w dotychczasowym piśmiennictwie.

Praca oparta jest na metodzie dogmatycznej, z istotnymi elementami analizy prawno-porównawczej. Od strony warsztatowej przygotowana jest ona dobrze. Literatura, również obca, została wykorzystana w sposób prawidłowy. Nie budzi zastrzeżeń strona redakcyjna pracy. Pewne wątpliwości wywołuje jedynie wybór ustawodawstw obcych do porównania: w istocie nie wiadomo, dlaczego właśnie te a nie inne ustawodawstwa zostały przywołane.

Struktura pracy jest prawidłowa. Praca składa się ze wstępu, sześciu rozdziałów oraz uwag końcowych i wniosków. We wstępie Autor zakreśla cel badawczy: jest nim przybliżenie instytucji transmisji spadku, ukazanie jej istoty i charakteru na tle szeroko rozumianych stosunków prawnospadkowych. Z góry zaznaczam, że cel ten został przez Autora osiągnięty, mimo że z wieloma tezami pracy nie zgadzam się. Rozdział I przedstawia transmisję spadku w prawie rzymskim i obcych porządkach prawnych (Niemcy, Włochy, Szwajcaria, Austria). W rozdziale II została zaprezentowana konstrukcja prawna transmisji i jej charakter prawny. W rozdziale III omówiona została problematyka realizacji uprawnień transmisyjnych. W bardzo obszernym rozdziale IV przedstawiona została problematyka wielości transmisariuszy. Zagadnienie to jest szczególnie skomplikowane i na gruncie prawa polskiego może być wręcz uznane za nierozwiązywalne. W rozdziale V Autor przedstawił proceduralne aspekty transmisji, zaś w rozdziale VI – aspekty międzynarodowe.

Zawartość merytoryczną pracy należy ocenić pozytywnie. Autor dostrzega wszystkie najważniejsze problemy wyłaniające się na tle transmisji, prezentuje dotychczasowe próby ich rozwiązania i – co najważniejsze – śmiało przedstawia własne propozycje (co do interpretacji istniejących regulacji, jak i *de lege ferenda*) w tym zakresie. Odwaga w prezentowaniu własnego stanowiska, często nieoczywistego a nawet kontrowersyjnego, stanowi

charakterystyczny rys naukowy dra Macieja Rzewuskiego (odnosi się to zresztą nie tylko do omawianej monografii).

Najważniejszą tezą pracy jest przyjęcie, że transmisja oznacza dziedziczenie (na mocy przepisu szczególnego, tj. art. 1017 k.c.) prawa osobistego spadkobiercy do przyjęcia lub odrzucenia spadku. Jest to teza, której można na gruncie niejasnej polskiej regulacji bronić a z całą pewnością nie można wykazać jej nietrafności. Obowiązkiem recenzenta jest jednak wskazanie, że teza ta budzi wątpliwości (z czego Autor zdaje sobie oczywiście sprawę). Niewątpliwą zasługą Autora jest wkomponowanie transmisji w pozostałe konstrukcje prawa spadkowego, co nie jest wcale zadaniem łatwym. Należy jednak podkreślić, że pewne konsekwencje przyjętej konstrukcji nie zostały ostatecznie wyjaśnione. Chodzi m.in. o zagadnienie działu spadku, w skład którego wchodziłoby takie prawo do złożenia oświadczenia z art. 1017 k.c.

Podstawowa teza pracy stanowi podbudowę dla uzasadnienia twierdzeń szczegółowych. Podkreślenia wymaga, że wiele z tez zostało sformułowanych po raz pierwszy; po raz pierwszy niektóre zagadnienia zostały w ogóle opisane na tle prawa polskiego, co w dziedzinie prawa cywilnego zdarza się rzadko. Na podkreślenie zasługują następujące tezy i spostrzeżenia z pracy:

a. Autor trafnie zauważył, że realizacja uprawnień transmisyjnych stanowi swego rodzaju wyjątek od zakazu częściowego przyjęcia lub odrzucenia spadku.

b. Zdaniem Autora każdy z transmisariuszy dziedziczy jedynie fragment prawa do przyjęcia lub odrzucenia spadku, więc może złożyć odrębne oświadczenie co do spadku po pierwszym spadkodawcy. Stanowisko to jest w mojej ocenie błędne. W szczególności nie można zaakceptować *de lege lata* jego skutku w postaci dojścia do dziedziczenia w takim wypadku kolejnych spadkobierców pierwszego spadkodawcy. Nie jestem również pewien, czy koncepcja osobnych oświadczeń da się pogodzić z zasadami zarządu spadkiem. Należy jednak podkreślić, że rozwiązanie zaproponowane przez dra Macieja Rzewuskiego jest co do zasady spójne z jego podstawową tezą o dziedziczości roszczenia. Niestety Autor nie wyjaśnił, jakie skutki dla odpowiedzialności za długi spadkowe będzie miało takie rozczłonkowanie spadku.

c. Wielką zasługą Autora jest wprowadzenie do polskiego dyskursu prawniczego problemu wielości transmisji.

d. Za interesujące należy uznać propozycje Autora odnoszące się do proceduralnych aspektów transmisji. Zdaniem Habilitanta za celowe należy uznać odnotowywanie w sentencji postanowienia spadkowego decyzji transmisariusza co do nabycia całego spadku po transmitencie. Wniosek ten wydaje się nieunikniony przy konsekwentnym przyjmowaniu zasadniczej tezy, jednakże – jak się wydaje – byłby on również zasadny przy przyjęciu innej koncepcji wyjaśniającej tę konstrukcję. Trudno natomiast zgodzić się z tezą Autora, że opłaty w postępowaniu spadkowym są wysokie (50 zł).

Prezentowana monografia spełnia przesłanki uznania jej za osiągnięcie naukowe w rozumieniu art. 16 ust. 1 ustawy. Autor stworzył i opisał spójną koncepcję transmisji w prawie polskim, wskazując mankamenty tej konstrukcji i postulaty *de lege ferenda*. Stanowi ona znaczny wkład w rozwój polskiego prawa cywilnego.

Jako drugie osiągnięcie naukowe został wskazany cykl publikacji „*Rozrządzenia mortis causa – de lege lata i de lege ferenda*”. Na cykl ten składa się 18 pozycji, w tym trzy glosy do orzeczeń Sądu Najwyższego. Analiza owego „cyklu” wskazuje, że w istocie chodzi o dość luźny zbiór wypowiedzi, który chyba jedynie dla potrzeb niniejszego postępowania habilitacyjnego uzyskał status „cyklu publikacji”. Wskazuje na to duża rozpiętość tematyczna (m.in. konwersja testamentu, zdolność testowania, rejestracja testamentu, wykładnia testamentu), brak myśli przewodniej, wyraźnie samodzielny charakter wielu wypowiedzi (np. glos) a nawet to, że publikacje zostały opublikowane w trzech językach (po polsku, angielsku i niemiecku) w różnych czasopismach. Bez jakiegokolwiek szkody dla tak zestawionego „cyklu” można wyjąć dowolny artykuł lub kilka dowolnie wybranych artykułów. Na pojęcie „cyklu publikacji” składać się winny dwa elementy: powiązanie tematyczne i to, że elementy cyklu tworzą pewną całość. Wprawdzie zestaw 18 artykułów jest powiązanych tematycznie, to za wysoce wątpliwe należy uznać to, czy tworzą one jakąkolwiek całość. Przeczy temu już choćby to proste spostrzeżenie, że nie wyczerpuje to tematu „rozrządzenia na wypadek śmierci”. Nie ma tu całości, jest jedynie pewna wspólna płaszczyzna tematyczna. Jak się wydaje, nie wystarcza to, by nadać określonemu zbiorowi wypowiedzi miana „cyklu” – przy takim ujęciu należałoby bowiem właściwie każde powiązane tematycznie wypowiedzi naukowe uznawać za cykl publikacji. W konkluzji należy stwierdzić, że zbiór artykułów zebranych pod tytułem „*Rozrządzenia mortis causa – de lege lata i de lege ferenda*” nie tworzy „cyklu publikacji” a zatem nie może być uznany za osiągnięcie, o którym mowa w art. 16 ust. 1 ustawy.

Podsumowując: monografia *Transmisja spadku* jest osiągnięciem naukowym w rozumieniu art. 16 ust.1 ustawy i tę część wniosku należy ocenić pozytywnie.

III. Inne osiągnięcia naukowo- badawcze

W pierwszym rzędzie należy wskazać, że ocenie w postępowaniu habilitacyjnym, jak to jednoznacznie wynika z art. 16 ust. 1 ustawy, podlegają jedynie osiągnięcia naukowe uzyskane po osiągnięciu stopnia doktora. Wskazane we wniosku publikacje sprzed uzyskania stopnia doktora pozostają zatem poza oceną w niniejszej recenzji.

Habilitant jest autorem kilkudziesięciu artykułów naukowych. Zakres podejmowanych badań jest szeroki. Do najważniejszych nurtów pracy badawczej Habilitanta należą prawo i postępowanie spadkowe, prawo autorskie, postępowanie wieczystoksięgowe, przy czym zdecydowanie na plan pierwszy wysuwają się zagadnienia prawa spadkowego.

Bardzo wiele uwagi Habilitant poświęcił problematyce rozrządzeń na wypadek śmierci, co znalazło zewnętrzny wyraz w próbie przedstawienia szeregu artykułów jako „cyklu publikacji”. Analizował pojęcie „testamentu” (*Glosa do wyroku SN z 27.6.2007 r.; Kilka uwag o odwołaniu testamentu*), trafnie wskazując na jego wieloznaczność. Postuluje, rozszerzenie zakresu zdolności testowania (*Zdolność testowania – uwagi de lege lata i de lege ferenda*). Wiele miejsca poświęcił formie testamentu, wypowiadając się za liberalizacją w tym zakresie (*Notarial Testament in Europe; Military wills; Formalisation of the testament in the light of the favor testamenti principle; Testament sądowy – propozycja nowej formy rozrządzenia mortis causa; Das europaische Privattestament*). Bardzo wartościowe i w większości trafne są uwagi autora dotyczące wykładni testamentu (*Wykładnia testamentu a okoliczności zewnętrzne towarzyszące testowaniu; Konwersja testamentu; Wykładnia słusznościowa testamentu*). Szczegółowo uzasadniał pogląd (moim zdaniem błędny) o dopuszczalności darowizny *mortis causa* (*Darowizna na wypadek śmierci*) a także analizował problem testamentów wspólnych (*Joint dispositions mortis causa; Wspólne testamenty holograficzne*) i umów dziedziczenia (*Der Erbvertrag – Bemerkungen de lege lata und de lege ferenda*). Istotnym osiągnięciem jest monografia stanowiąca zmienioną wersję rozprawy doktorskiej pt. *Podpis spadkodawcy na testamencie własnoręcznym* a także autorstwo komentarza do kilku przepisów rozporządzenia spadkowego 650/2012. W licznych glosach wypowiadał się na temat m.in. dziedziczenia ustawowego (*Glosa do uchwały SN z 14.10.2011 r.*), niegodności dziedziczenia (*Glosa do postanowienia SN z 3.2.2012 r.*), zapisu

windykacyjnego (*Glosa do uchwały SN z 18.7.2012 r.*), postępowania spadkowego (*Glosa do uchwały SN z 6.6.2007 r.*).

Problematyce prawa autorskiego poświęcone były m.in. artykuł *Absolute legacy of copyrights*, artykuł *O pomysle wykluczenia z postępowania przed Komisją Prawa Autorskiego przepisu art. 49 KPC* oraz artykułów (we współautorstwie): *Wybrane ograniczenia prawna w zakresie reklamy produktów leczniczych* i *Głos ludzki jako element utworu audiowizualnego*.

Osiemnaście publikacji poświęconych zostało postępowaniu wieczystoksięgowemu. Wprawdzie część z tych publikacji to bardzo krótkie glosy do orzeczeń Sądu Najwyższego, jednakże z całą pewnością można dra Macieja Rzewuskiego określić jako specjalistę z tego zakresu, którego wypowiedzi wzbogacają wiedzę na ten temat.

Podkreślenia wymaga, że Autor właściwie w każdej wypowiedzi zajmuje jasno zarysowane stanowisko, obszernie przedstawiając kontrowersje związane z danym zagadnieniem, jak i argumenty za własnym poglądem. Niejednokrotnie stawiane tezy są śmiałe i budzą spore wątpliwości, jednakże stanowi to w mojej ocenie dowód dużej wyobraźni prawniczej i umiejętności samodzielnego prowadzenia badań. Autor chętnie posługuje się analizą prawnoporównawczą, bardzo często formułuje poglądy *de lege ferenda*. Wypowiedzi mają charakter twórczy i wzbogacają polską naukę prawa cywilnego. Mogą i powinny być wykorzystywane przez praktyków i ustawodawcę. Z całą pewnością można wskazać dorobek naukowy ocenić jako znaczący w rozumieniu art. 16 ust. 1 ustawy.

Na ocenę dorobku składają się również inne elementy (zgodnie z rozporządzeniem), które zostaną kolejno omówione:

Habilitant nie przedstawił sumarycznego impact factor publikacji naukowych według listy Journal Citation Reports (JCR), zgodnie z rokiem opublikowania.

Habilitant nie przedstawił liczby cytowań publikacji według bazy Web of Science (WoS).

Habilitant nie przedstawił indeksu Hirscha opublikowanych publikacji według bazy Web of Science (WoS).

Habilitant nie wskazał, by kierował międzynarodowymi lub krajowymi projektami badawczymi lub udział w takich projektach.

Habilitant nie wykazał, by otrzymał międzynarodowe lub krajowe nagrody za działalność naukową.

Habilitant wygłosił referat 46 konferencjach naukowych, o charakterze krajowym i międzynarodowym, przy czym zdecydowana większość konferencji miała miejsce w Polsce (głównie w Olsztynie). Nie może ulegać wątpliwości, że jest to liczba znacząca, świadcząca o dużej aktywności naukowej dra Macieja Rzewuskiego. Tematyka konferencji była zróżnicowana i odpowiadała zainteresowaniom badawczym habilitanta, które zostały omówione wyżej. Większość referatów zostało opublikowanych i zostało zgłoszonych jako osiągnięcie naukowe (w ramach cyklu publikacji) lub inne osiągnięcie naukowe.

Podsumowując należy uznać, że w ramach innych osiągnięć naukowych pozytywnie należy ocenić ilość i jakość publikacji naukowych, zdecydowanie gorzej wypada ocena według pozostałych kryteriów określonych w rozporządzeniu. Mimo to ogólna ocena pozostałej działalności naukowej jest pozytywna.

IV. Ocena dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej.

1) Habilitant nie przedstawił informacji o uczestnictwie w programach europejskich i innych programach międzynarodowych lub krajowych. Otrzymał natomiast trzy granty naukowe przyznane przez Wydział Prawa i Administracji UWM w Olsztynie.

2) Habilitant brał aktywny udział (z referatem) w 46 międzynarodowych i krajowych konferencjach naukowych. Brał również udział w komitetach organizacyjnych 13 konferencji naukowych, przygotował 3 sprawozdania z konferencji naukowych.

3) Habilitant otrzymał kilka nagród, jednakże mają one w większości charakter wewnętrzny, tzn. zostały przyznane przez WPiA UWM w Olsztynie albo Rektora UWM w Olsztynie. Jedyna nagroda zewnętrzna to medal przyznany przez Okręgową Radę Adwokacką w Krakowie za głosę. Stypendia za osiągnięcia w nauce, dyplom za osiągnięcia w nauce i uczestnictwo w konkursie krasomówczym z okresu studenckiego nie wpływają na ocenę w postępowaniu habilitacyjnym.

4) Habilitant nie przedstawił informacji o udziale w konsorcjach i sieciach badawczych.

5) Habilitant nie przedstawił informacji, by kierował projektami realizowanymi we współpracy z naukowcami z innych ośrodków polskich i zagranicznych albo z przedsiębiorcami.

6) Habilitant jest redaktorem naukowym czasopisma *Studia Prawnicze*, był redaktorem czasopisma *Studia Prawnoustrojowe*, był członkiem rady naukowej Kortowskiego Przeglądu Prawniczego

7) Habilitant nie wskazał, by był członkiem międzynarodowych lub krajowych organizacji i towarzystw naukowych. Wskazane we wniosku organizacje, tj. Zrzeszenie Prawników Polskich, Zgromadzenie Sędziów Sądu Okręgowego w Olsztynie oraz SSP Iustitia nie mają charakteru naukowego.

8) W zakresie osiągnięć dydaktycznych Habilitant wskazał prowadzenie licznych wykładów i ćwiczeń na WPiA UŁ w latach 2010-2016. Należy jednak zauważyć, że Habilitant występuje o nadanie mu stopnia naukowego w zakresie specjalności prawo cywilne, natomiast wszystkie wskazane osiągnięcia dydaktyczne odnoszą się do postępowania cywilnego, tj. innej specjalności.

9) Habilitant sprawował opiekę naukową nad studentami a mianowicie był promotorem 85 prac dyplomowych, recenzentem 9 prac dyplomowych, opiekunem merytorycznym dwóch kół naukowych oraz Akademickiego Stowarzyszenia Propagatorów Prawa i edukacji Europejskiej – Wspólna Europa.

10) Habilitant nie wskazał, by sprawował opiekę naukową nad doktorantami w charakterze opiekuna naukowego lub promotora pomocniczego.

11) Habilitant nie wykazał, by odbywał staże w zagranicznych lub krajowych ośrodkach naukowych lub akademickich.

12) Habilitant nie wykazał, by wykonywał ekspertyzy lub inne opracowania na zamówienie organów władzy publicznej, samorządu terytorialnego, podmiotów realizujących zadania publiczne lub przedsiębiorców. Habilitant we wniosku habilitacyjnym jako „prace eksperckie” wskazał, że wykonuje zawód sędziego, jednakże nie jest to okoliczność podlegająca ocenie w postępowaniu habilitacyjnym.

13) Habilitant nie wskazał, by brał udział w zespołach eksperckich i konkursowych.

14) Habilitant nie wskazał, by recenzował projekty międzynarodowe lub krajowe. Był natomiast recenzentem publikacji naukowych, tj. publikacji składanych do Studiów Prawnoustrojowych oraz Studiów Prawniczych.

Uwzględniając kryteria oceny dorobku dydaktycznego i popularyzatorskiego oraz współpracy międzynarodowej określone w rozporządzeniu, należy dorobek ten uznać za niewielki. Wprawdzie habilitant ma duże doświadczenie dydaktyczne, ale dotyczy ono innej specjalności naukowej. Pozostałe kryteria oceny zostały w większości pominięte przez habilitanta.

V. Konkluzje

W świetle art. 16 ust. 1 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki decydujące znaczenie w postępowaniu habilitacyjnym ma ocena osiągnięcia naukowego. Osiągnięcie naukowe dra Macieja Rzewuskiego, tj. monografia *Transmisja spadku* stanowi znaczny wkład autora w rozwój dyscypliny naukowej – prawo cywilne. Nie ulega również wątpliwości, że habilitant wykazuje istotną aktywność naukową, która znajduje przede wszystkim wyraz licznych publikacjach naukowych i w uczestnictwie w konferencjach.

Z uwagi na powyższe należy uznać, że osiągnięcia naukowe Habilitanta spełniają kryteria z art. 16 ust. 1 ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule z zakresu sztuki.

